

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 31Dz/1/2023
Identifikačné číslo spisu: 9623200362
Dátum vydania rozhodnutia: 10. februára 2023
Meno a priezvisko: Mgr. Michal Novotný
Funkcia: predseda senátu, sudca spravodajca
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:9623200362.1

UZNESENIE

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom zo sudcov: Michal Novotný ako predseda, JUDr. Zdenka Reisenauerová ako členka a prof. JUDr. Juraj Vačok, PhD., ako člen, v disciplinárnej veci proti disciplinárne obvinenému: I. C. P., D. Š. P. D., pre disciplinárne previnenie podľa § 116 ods. 1 písm. a) a b), ods. 2 písm. b) zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich v znení neskorších predpisov (navrhovateľ: predseda Súdnej rady Slovenskej republiky a predseda Špecializovaného trestného súdu), o vylúčení sudcu takto

r o z h o d o l :

Sudca Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky JUDr. Michal Matulník, PhD., nie je vylúčený podľa § 32 ods. 1 Trestného poriadku v spojení s § 4 a § 24 ods. 2 zákona č. 432/2021 Z. z. (disciplinárneho súdneho poriadku) z vykonávania úkonov v disciplinárnej veci vedenej na tunajšom súde pod sp. zn. 32 D 15/2021.

O d ô v o d n e n i e

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako disciplinárny súd koná v disciplinárnej veci uvedenej v záhlaví. V súlade s § 46 ods. 1 a 4 zákona č. 432/2021 Z. z. o disciplinárnom poriadku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (disciplinárny súdny poriadok) bol tento návrh pridelený senátu 32 D, ktorého členom je aj sudca JUDr. Michal Matulník, PhD.

2. Tento sudca 9. februára 2023 oznámil, že na termíne ústneho pojednávania 8. februára 2023 v záverečnej reči disciplinárne obvinený naznačil politické dôvody podania disciplinárneho návrhu, ktoré podľa neho spočívali v tom, že podnet na jeho podanie vyšiel od I. Š., v danom čase podpredsedu Národnej rady Slovenskej republiky. JUDr. Matulník zdôraznil, že o tejto skutočnosti mu doteraz nič nebolo známe, no nezostala nepovšimnutá v celoštátnych médiách. Svoj vzťah s I. Š. označil za dlhoročný a priateľský, pracoval s ním v tej istej advokátskej kancelárii, býva s ním v tom istom dome a navštevujú sa, o čom vie širší okruh ľudí. Hoci subjektívne sa ako zaujatý necíti, zdôraznil kontext prerokovanej veci, najmä skutok, ktorý sa kladie disciplinárne obvinenému za vinu a ktorého podstata je práve vymedzenie rámca objektívneho testu nestrannosti. Vychádzajúc z tzv. objektívneho testu považuje tieto vzťahy za také, ktoré zakladajú pochybnosť o jeho nezaujatosti pre pomer k veci, čím je daný dôvod jeho vylúčenia.

3. Najvyšší správný soud přejednal námitku zaujatosti v trojčlenném senátu (§ 24 ods. 2 D. s. p.), v ktorom už predtým přejednal oznámenie dôvodov zaujatosti přisediaceho sudcu, ako aj námitku zaujatosti proti přisediacim sudkyniam (§ 12 ods. 5 D. s. p.).

4. Podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku, ktorý sa podľa § 4 D. s. p. použije aj v disciplinárnom konaní, je z vykonávania úkonov disciplinárneho konania vylúčený okrem iného sudca, u ktorého možno mať pochybnosť o nezaujatosti pre jeho pomer k přejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo týka. Pomerom sudcu k osobám uvedeným v cit. ustanovení sa rozumie jeho vzťah k niektorej z uvedených osôb, ktorý môže vyvolať pochybnosti o nezaujatosti sudcu. Za takýto vzťah treba považovať najmä príbuzenský a rodinný pomer, no okrem toho môže ísť aj o priateľstvo či nepriateľstvo. Sudca JUDr. Matulník, PhD., netvrdí, že by medzi ním a navrhovateľom alebo medzi ním a disciplinárne obvineným existoval takýto vzťah. Naopak, vyslovene tvrdí, že ním uvádzané skutočnosti môžu zakladať jeho pomer k veci. Podľa judikatúry sa za pomer sudcu k veci dá označiť stav, keď je sudca osobne zainteresovaný na výsledku konania, keď má na výsledku konania osobný záujem alebo vopred také poznatky o veci, ktoré by mal získať až v priebehu konania a ktoré môžu ovplyvniť jeho nestrannosť v rozhodovaní, a podľa ustálenej súdnej praxe aj skutočnosť, že sudca bol sám poškodený trestným činom, ktorého sa majú týkať procesné úkony, resp. ním boli poškodené jemu blízke osoby (porov. uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Ndt 21/2015, prípadne 5 Ndt 19/2017). Pri posudzovaní, či tento pomer zakladá alebo nezakladá pochybnosti o nezaujatosti, nie je rozhodujúce subjektívne presvedčenie sudcu, ale ani osoby, ktorej sa úkon týka. Podstatné je, či oznámené skutočnosti sú objektívne spôsobilé takéto pochybnosti vyvolať.

5. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorý sa minimálne vo svojej civilnej časti vzťahuje aj na disciplinárne konania proti sudcom (porov. rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 19. októbra 2021, Miroslava Todorova proti Bulharsku, sťažnosť č. 40072/13, ods. 89), sa pri skúmaní nestrannosti (nezaujatosti) sudcu vychádza z kombinácie subjektívneho testu, kde sa berú do úvahy osobné presvedčenie a správanie daného sudcu, teda či sudca má osobný predsudok v danej veci, a objektívneho testu, kde sa skúma, či súd ako taký poskytuje dostatočné záruky, aby vylúčil oprávnené pochybnosti ohľadom svojej nestrannosti. Pri subjektívnom teste sa predpokladá osobná nestrannosť sudcu, pokiaľ nebol dokázaný opak (rozsudok veľkej komory z 23. apríla 2015, Morice proti Francúzsku, sťažnosť č. 29369/10, ods. 74); takým dôkazom sú napr. prejavy nepriateľstva sudcu alebo zlý úmysel z osobných dôvodov. Pri objektívnom teste sa skúma, či (odhliadnuc od správania sudcu) existujú preukázateľné skutočnosti, ktoré môžu vyvolať pochybnosti o sudcovej nestrannosti. Názor osoby, ktorá tým je dotknutá, je síce dôležitý, ale nie rozhodný; rozhodné je, či obava z nedostatku nestrannosti je objektívne oprávnená. V tomto teste sa spravidla skúmajú hierarchické alebo iné vzťahy medzi sudcom a inými účastníkmi konania (problematické napr. pri vojenských poľných súdoch, napr. rozsudok z 26. októbra 2004, Miller a iní proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosti č. 45825/99, 45826/99 a 45827/99, alebo pri sudcoch, ktorí vykonávajú v konaní dvojakú funkciu, napr. ak sa sudcom stala osoba, ktorá pôvodne v danom konaní zastupovala jedného z účastníkov, rozsudok z 21. decembra 2000, Wettstein proti Švajčiarsku, sťažnosť č. 33958/96, ods. 47), ktoré objektívne oprávňujú pochybnosti o nestrannosti súdu.

6. Skutočnosti uvádzané JUDr. Matulníkom však nesvedčia o existencii žiadneho takého vzťahu k veci, ktorý by bol objektívne spôsobilý vyvolať pochybnosti o jeho nestrannosti. Z týchto skutočností nemožno zistiť, že by JUDr. Matulník mal osobný záujem na výsledku tohto konania, teda že by mal konkrétny materiálny alebo právny záujem na tom, aby bolo o skutku disciplinárne obvineného rozhodnuté určitým konkrétnym spôsobom. Nevyplýva z nich, že by či už uznanie viny alebo oslobodenie disciplinárne obvineného založilo JUDr. Matulníkovi akékoľvek nároky voči iným osobám, prípadne nároky iných osôb voči nemu, alebo uľahčilo ich uplatňovanie, alebo že by, naopak, spôsobilo zánik, oslabenie alebo sťaženie už existujúcich nárokov. JUDr. Matulník nie je poškodeným a nemožno ho považovať za obeť skutku, ktorý sa vytyka disciplinárne obvinenému. Z obsahu jeho oznámenia taktiež neplynie, že by mu takéto nároky alebo postavenie mohli vzniknúť tým konaním I. Š., ktoré disciplinárne obvinený spomínal vo svojej záverečnej reči. Rovnako nemožno dospieť k záveru, že by JUDr. Matulník disponoval akoukoľvek sumou poznatkov o přejednávanej veci skôr, než sa stal sudcom v přejednávanej veci. Sám totiž vo svojom oznámení uvádza, že o tom, že by I. Š. svojím podnetom inicioval podanie disciplinárneho konania, sa dozvedel prvýkrát z označenej záverečnej reči. Ako už bolo uvedené, v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva sa pri

objektívom teste skúmajú vzťahy medzi sudcom a účastníkmi (stranami), ktoré objektívne svedčia o tom, že sudca by sa mohol cítiť obmedzený vo svojej slobode rozhodnutia. Skutočnosti, ktoré uvádza JUDr. Matulník, PhD., vo svojom oznámení, však nesvedčia ani o existencii takéhoto vzťahu, keďže I. Š. nie je ani navrhovateľom, ani disciplinárne obvineným, ani nevystupuje v tomto disciplinárnom konaní v žiadnom procesnom postavení.

7. Sama okolnosť, že I. Š. (údajne) podal podnet navrhovateľom, aby podali disciplinárny návrh, a JUDr. Matulník, PhD., je v priateľskom vzťahu s I. Š., nemôže byť pomerom k prerokúvanej veci. Takýto pomer by totiž vychádzal z predpokladu, že dve osoby, ktoré sú v priateľskom vzťahu, majú automaticky na všetky otázky rovnaké názory a že z konania jednej z nich možno automaticky vyvodzovať závery ohľadom úmyslov či pohnútok druhej z nich. U sudcu by to zasa znamenalo predpokladať, že ak niekto, s kým je v priateľskom vzťahu, vyjadrí určitý názor, potom sa sudca bude usilovať byť s jeho názorom v zhode. Takéto „simultánne“ myslenie však vo výsledku znamená, že u sudcu sa predpokladá neschopnosť samostatne myslieť pri výkone funkcie a urobiť si vlastný názor, odlišný od názoru, ktorý (eventuálne) vyjadril jeho kamarát. Logicky však každý sudca má určitý okruh priateľov, ktorí majú svoje vlastné názory na rôzne, aj kontroverzné témy, o ktorých musí rozhodovať aj sám sudca. Za takých okolností by sa potom musela zaujatosť sudcu predpokladať v každej jednej veci, pokiaľ by sa nepreukázalo, že žiaden jeho priateľ sa k takejto téme nevyjadril alebo že sudca je vnútorne schopný sa od názoru svojho kamaráta či priateľa odosobniť. Takýto predpoklad osobnej (názorovej) predpojatosti však nezodpovedá ustanoveniu § 31 ods. 1 Tr. por., ktorý výslovne predpokladá, že sa preukáže existencia konkrétneho pomeru práve k prerokúvanej veci, ani citovanej judikatúre ESĽP, podľa ktorej sa zásadne musí predpokladať osobná nestrannosť, a nie osobnú zaujatosť.

8. Senát najvyššieho správneho súdu považuje za potrebné zdôrazniť, že JUDr. Matulník, PhD., v prerokúvanej veci správne usúdil, že uvedené skutočnosti je vhodné nechať posúdiť príslušnému senátu, pretože by mohli byť zdrojom otáznikov o jeho možnej zaujatosti (porov. v tomto smere aj rozsudok ESĽP z 26. mája 2020, Koulias proti Cypru, sťažnosť č. 48781/12, ods. 64). Z ustanovenia § 24 D. s. p. totiž vyplýva, že rozhodnúť o tom, či je sudca vylúčený, patrí zásadne príslušnému senátu najvyššieho správneho súdu, a tak sudca v prípade (vlastných) pochybností o tom nemôže rozhodnúť sám. Pri posudzovaní dôvodov samotného vylúčenia však nemožno tie isté skutočnosti posúdiť rozdielne v závislosti od toho, či skutok v disciplinárnom konaní spočíval v porušení povinnosti oznámiť takéto dôvody alebo nie. Inak povedané, sama okolnosť, že disciplinárne obvinenému sa v disciplinárnom návrhu vytýka, že neoznámil skutočnosti, ktoré v zmysle § 31 ods. 1 Tr. por. mohli zakladať dôvod jeho vylúčenia, nemôže viesť k tomu, že u členov disciplinárneho senátu sa budú takéto okolnosti posudzovať prísnejšie, než keby predmetom disciplinárneho konania bol iný skutok. Ustanovenie § 31 ods. 1 Tr. por., ale aj uvedená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva totiž jasne vymedzujú dôvody zaujatosti vzťahom k určitej osobe alebo konkrétnym vzťahom k veci, nie povahou (podstatou) právnej otázky, od ktorej závisí posúdenie skutku. Navyše, z čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru plynie, že právo na prerokovanie veci nezávislým a nestranným súdom patrí každému v rovnakej intenzite. Preto nemožno dospieť k záveru, že určitý vzťah sudcu treba na účely § 31 ods. 1 Tr. por. posudzovať prísnejšie, ak je predmetom skutku v disciplinárnom konaní otázka, či disciplinárne obvinený mal sám oznámiť dôvody vlastnej zaujatosti v inom konaní. Taký výklad by totiž mohol v dotknutých účastníkoch (rôznych) disciplinárnych konaní oprávnene vyvolať pocit, že sa im poskytuje záruka práva na nestranný súd v rôznej intenzite z dôvodov, ktoré nevyplývajú z citovaných ustanovení ústavy, Dohovoru ani Trestného poriadku.

9. Skutočnosti uvádzané sudcom JUDr. Matulníkom, PhD., tak nezakladajú dôvod vylúčenia podľa citovaného § 31 ods. 1 Trestného poriadku v spojení s § 4 D. s. p. Preto najvyšší správny súd podľa § 24 ods. 2 D. s. p. tohto sudcu nevyhlásil z vykonávania úkonov v tejto disciplinárnej veci.

10. Toto uznesenie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0 (jednomyseľne).

Poučenie :

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

